

POSTANOWIENIE

Dnia 4 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Wiak (przewodniczący)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Maria Szczepaniec (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi K.S.

przy udziale Skarbu Państwa Prezesa Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu o sygn. V ACa 206/24 toczącym się przed Sądem Apelacyjnym
w Gdańsku

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 4 grudnia 2024 r.,

oddala skargę.

Marek Dobrowolski Krzysztof Wiak Maria Szczepaniec

UZASADNIENIE

K.S. (dalej: „skarżący”), zastępowany przez adw. P.R., w skardze na
naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez
nieuzasadnionej zwłoki z 1 października 2024 r. (data prezentaty biura podawczego)
wniósł o: (1) stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie zawisłej przed
Sądem Apelacyjnym w Gdańsku o sygn. akt V ACa 206/24, (2) wydanie sądowi
rozpoznającemu przedmiotową sprawę zalecenia wyznaczenia terminu rozprawy w
terminie trzech miesięcy, (3) zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego
kwoty 15 000 zł.

W uzasadnieniu skarżący wskazał, że w Portalu Informacyjnym Sądów Powszechnych pojawiła się informacja o terminie rozprawy, wyznaczonej na dzień 16 kwietnia 2026 r., co oznacza, że postępowanie apelacyjne będzie trwało ponad 2 lata. Wskazano, że pełnomocnik skarżącego kontaktował się z pracownikami sądu w sprawie ponadprzeciętnego czasu rozpoznania sprawy, jednakże nie uzyskał żadnych informacji co do możliwości przyspieszenia sprawy, a jedynie potwierdzenie, że z uwagi na dużą liczbę spraw takie odległe terminy są w sądzie wyznaczane.

W odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego w Gdańsku wniósł o jej oddalenie jako bezzasadnej. W uzasadnieniu wskazał, że zarządzeniem z dnia 9 lipca 2024 r. wyznaczono termin rozprawy, zaś odległy termin rozprawy jest podyktowany liczbą wpływających spraw i koniecznością ich rozpoznawania zgodnie z kolejnością wpływu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga podlegała oddaleniu.

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t. j. Dz.U. 2023, poz. 1725; dalej – ustawa lub ustawa o skardze na przewlekłość postępowania), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego.

Artykuł 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania doprecyzowuje, że przy badaniu tego, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość

czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie.

Ustawa o skardze na przewlekłość postępowania nie określa wyraźnie, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić z reguły w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; 19 października 2017 r., III SPP 42/17; 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18, 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18, 3 grudnia 2019 r., I NSP 160/19; 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Ten utrwalony standard orzeczniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Sąd Najwyższy zwracał jednak uwagę, że nieuprawniona jest teza, iż przekroczenie okresu 12 miesięcy trwania postępowania oznacza automatycznie wystąpienie stanu przewlekłości, bez względu na okoliczności danej sprawy, a oceniając czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania należy brać pod uwagę kryteria określone w art. 2 tej ustawy, zgodnie z którymi dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Powyższe oznacza, że przewlekłości postępowania nie ocenia się w sposób mechaniczny, lecz w każdej sprawie indywidualnie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Podobnie przesłanki stwierdzenia przewlekłości postępowania określa Europejski Trybunał Praw Człowieka, który ocenia, czy przewlekłość postępowania jest nieuzasadniona, w świetle szczególnych warunków sprawy

i przy uwzględnieniu takich kryteriów, jak skomplikowanie (stopień złożoności) sprawy, zachowanie stron i organów prowadzących sprawę oraz znaczenia materii objętej skargą (wyroki ETPC: z 21 września 2000 r., skarga nr 33082/96, w sprawie Wojnowicz przeciwko Polsce; z 4 kwietnia 2000 r., skarga nr 38670/97, w sprawie Dewicka przeciwko Polsce; z 26 października 2000 r., skarga nr 25693/94, w sprawie Sobczyk przeciwko Polsce; z 26 lipca 2001 r., skarga nr 29691/96, w sprawie Jedamski przeciwko Polsce; z 14 stycznia 2003 r., skarga nr 39505/98, w sprawie W.M. przeciwko Polsce; zob. też M.A. Nowicki, Europejski Trybunał Praw Człowieka – orzecznictwo, Tom I – Prawo do rzetelnego procesu sądowego, Kraków 2001, s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo tego Trybunału, a także postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; 28 września 2021 r., I NSP 145/21). Utrwalone orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka uznaje przy tym, że sprawa jest prowadzona przewlekłe, jeżeli trwa dłużej niż trzy lata w jednej instancji (zob. np. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 10 lipca 1984 r. w sprawie Guincho przeciwko Portugalii, nr 8990/80), a w dwóch instancjach powyżej pięciu lat (zob. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 7 lutego 2006 r. sprawie Donnadieu przeciwko Francji, nr 19249/02). Opóźnienie zaistniałe w trakcie jednej z faz postępowania jest dopuszczalne, pod warunkiem, że łączny czas trwania postępowania nie jest nadmiernie długi (wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 8 grudnia 1983 r. w sprawie Pretto i inni przeciwko Włochom; skarga nr 7984/77, zob. też postanowienia Sądu Najwyższego: z 4 stycznia 2023 r., I NSP 294/22; z 10 maja 2023 r., I NSP 35/23).

Przyjmując powyższy pogląd za własny, Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie stwierdza, że całościowa ocena analizowanego postępowania nie pozwala na przyjęcie, że jest ono prowadzone przewlekłe. Zauważyć należy, że akta przedmiotowej sprawy wraz z apelacją wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Gdańsku 23 stycznia 2024 roku. Zarządzeniem asystenta sędziego z dnia 15 lutego 2024 r. udzielono dostępu do sprawy na Portalu Informacyjnym pełnomocnikom obu stron oraz polecono przedstawienie akt sędziemu sprawozdawcy do dalszych czynności. Postanowieniem z 11 marca 2024 r. Sąd Apelacyjny ustalił prawidłową wartość przedmiotu zaskarżenia.

Zarządzeniem z tego samego dnia wezwano pełnomocnika pozwanego do uiszczenia brakującej opłaty od apelacji pod rygorem jej odrzucenia. Dnia 24 kwietnia 2024 r. wpłynęło do Sądu Apelacyjnego pismo pozwanego z dowodem uiszczenia brakującej opłaty od apelacji. Następnie 26 kwietnia 2024 r. polecono zarządzeniem doręczyć odpis apelacji pełnomocnikowi powodów. 17 maja 2024 r. wpłynęła odpowiedź na apelację. Zarządzeniem z dnia 9 lipca 2024 r. wyznaczono termin rozprawy na 16 kwietnia 2026 r., gdyż w apelacji zawarto wnioski o rozpoznanie na rozprawie. Dnia 30 lipca 2024 r. wpłynął wniosek powodów o udzielenie zabezpieczenia, a postanowieniem z dnia 1 sierpnia 2024 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku udzielił zabezpieczenia zgodnie z wnioskiem.

Powyższe wskazuje, że wszystkie czynności w niniejszej sprawie były podejmowane bez zbędnej zwłoki. Od wpłynięcia akt postępowania wraz z apelacją do Sądu Apelacyjnego w Gdańsku do złożenia skargi na przewlekłość postępowania minęło niecałe 9 miesięcy. Opisany wyżej przebieg postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku prowadzi do wniosku, że zostały podjęte niezbędne czynności, zmierzające do zapewnienia prawidłowego biegu rozpoznawanej sprawy.

Mając zatem na uwadze przedstawiony powyżej przebieg postępowania apelacyjnego stwierdzić należy, iż czas trwania postępowania w sprawie nie jest nadmierny. Nie jest więc uprawnione twierdzenie skarżącego, że Sąd Apelacyjny w Gdańsku prowadzi sprawę w sposób przewlekły. Jak wskazuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego, istotę prawa do sądu należy wiązać raczej z rzetelnym rozpatrzeniem sprawy, a nie z szybkim rozpatrzeniem sprawy – w tym sensie, że nie zawsze szybkie rozpatrzenie sprawy idzie w parze z rzetelnością jej rozpoznania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 czerwca 2006 r., III SPP 27/06). Z tego względu w analizowanym przypadku brak natychmiastowego rozstrzygnięcia merytorycznego sprawy nie może *per se* uzasadniać stwierdzenia przewlekłości postępowania. Powyższe oznacza więc brak podstaw do stwierdzenia przewlekłości postępowania w sprawie w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania.

Sąd Najwyższy dostrzega, że wyznaczony termin rozprawy jest bardzo odległy (16 kwietnia 2026 r.), ale nie można orzekać o hipotetycznej przewlekłości,

która na dzień orzekania nie wystąpiła. Treść art. 2 ustawy określając podstawy wniesienia skargi wyraźnie stanowi, że strona może wnieść skargę, gdy „nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki”, tj. gdy postępowanie „trwa dłużej niż to konieczne” dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych. W niniejszej sprawie – na dzień wydania orzeczenia - takie przesłanki nie wystąpiły.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, orzekł jak w sentencji postanowienia.

Marek Dobrowolski Krzysztof Wiak Maria Szczepaniec

M.L.]

[a!].